

Velmi cennou vlastností dnes je odvaha. V politice je jí pramálo

- CZ24 News | 24. března 2023

Nicméně výjimky existují. Švédská ministryně školství napsala do anglických novin, proč se rozhodla nechat během pandemie školy otevřené a jak těžké bylo jít proti všem.

Článek vyšel v anglických novinách Telegraph tento měsíc. Kompletní text v odkazu na konci článku.

Překlad, zkrácení, mezititulky autor.

Jako švédská ministryně školství jsem čelila v březnu roku 2020 mimořádně těžké otázce: Měli bychom školy zavřít nebo je nechat otevřené? Řídila jsem se radami vědců a expertů. Nechali jsme všechny základní a nižší střední školy otevřené téměř po dobu celé pandemie.

To nebyl případ všech zemí. Bylo zvláštní vidět jednu zemi za druhou, jak takovou rychlostí zavírají školy, a proto jsem se neustále ptala, jestli dělám správné rozhodnutí. Věděli jsme, že neexistuje bezriziková varianta. Covid byl pro děti možným nebezpečím. Ale první data ukazovala, že jejich riziko vážného onemocnění bylo výrazně nižší. Největší nebezpečí hrozilo starším osobám.

Snažili jsme se během pandemie dívat na každé zvažované opatření komplexně. Snažili jsme se zahrnout do úvahy i náklady každého opatření, nejen peněžní, ale i zdravotní a sociální. Ty jsme potom porovnávali s přínosy. Náklady zavírání škol byly prostě příliš velké.

Nechat děti, aby se učily, bylo zásadní. Měli jsme obavy o rodiny, které žijí v malých domácnostech bez prostoru na učení a pohyb, a o děti, které by neměly oběd. Měli jsme obavy o duševní pohodu dětí. Strávit čas ve škole s kamarády je důležitou součástí života mladých.

To, co není vidět hned

Pozn. autora: Francouzský Frédéric Bastiat se proslavil esejem s názvem „To, co je vidět, a to, co není vidět“. Do ekonomie vstoupil pod názvem „Paradox rozbitého okna“. Správné ekonomické rozhodnutí bere podle F. Bastiata v potaz všechny jeho následky včetně těch, co nejsou vidět. Bohužel většina politiků se řídí pouze tím, co je vidět. Vůbec nebere v potaz dlouhodobé následky, které jsou mnohdy katastrofální, ale nejsou vidět. Třeba dlouhodobé problémy dětí, když nemohou chodit do školy.

Švédská ministryně dále píše:

Řídili jsme se vědou během pandemie. Naši odborníci říkali jasně, že neexistovaly důvody pro zavření škol. Stejně tak jsme nikdy nedoporučovali roušky pro studenty. Mohli je nosit, ale nebyly požadovány.

Místo striktních nařízení jsme dávali doporučení, jak mohou lidé co nejlépe řídit svoje vlastní rizika. Nikdy jsem se neobávala, že by nás lidé neposlouchali. Vysvětlili jsme pro a lidé nás poslouchali.

Myslím si, že bylo správné nechat školy otevřené. Kolegové z ostatních zemí si nyní myslí, že školy měly být zavřené jako poslední a otevřené jako první, ale necítím pocit ospravedlnění, nýbrž nervozitu z těžkých rozhodnutí, které jsme museli učinit.

Humeova gilotina

Pozn. autora: Anglický filozof doby osvícenství David Hume přišel s argumentačním poznatkem známým jako Humeova gilotina neboli „Co je versus co by mělo být“. Na příkladu vědy jej vysvětluje Ludwig von Mises z rakouské ekonomické školy: „Věda může říci, co je, ale nemůže říci, co by se mělo dělat.“ Může říci, jaké je procento vážných komplikací ve věkových skupinách, ale nemůže rozhodnout, co by měla společnost dělat.

Rozhodnutí, co by měla společnost dělat, je komplexní problém, při jehož řešení je nutné posoudit různé následky navrhovaných řešení, ideálně ty, co jsou vidět, i ty, co vidět nejsou. Neexistuje jedno správné řešení. Jedná se o velice obtížné porovnání různých variant, navíc s neúplnými informacemi. Pro řešení takových problémů si společnost vybrala lidi, kteří ji zastupují a zodpovídají se jí. To jsou politici. Experti, kteří nemají žádnou odpovědnost, mohou pouze říci, co je, a dát doporučení.

Vláda expertů je fikce. Pokud je expert schopen se vždy správně rozhodnout, proč neřídí všechny firmy experti? Neexistovala by prodělečná firma. Řízení firmy je stejně jako řízení pandemie výběr mezi různě dobrými variantami různě špatných řešení, z definice vždy na základě neúplných informací. Kdy a jak pustit nový výrobek na trh? Kolik toho mít na skladě? Proto řídí firmy manažer, který si vyslechne experta na marketing a experta na výrobu, a poté rozhodne. A nese za to odpovědnost.

O odvaze

Bylo odvážné nechat školy otevřené, když je všichni zavírali. Stejně tak je odvážné říci vlastní názor na zelenou transformaci západních ekonomik na feudální hospodářství.

Žádný vysoce postavený politik zatím dostatek odvahy nenašel. Tedy pokud nemají všichni stejný názor.

[ZDROJ](#)

Zpracoval: S.Spurný/syrzdarma.cz